

hedersbrott och våld i nära relationer lyfts fram särskilt är värdefullt då dessa brott ska tas på stort allvar och utsatta ska ges stöd och förutsättningar att förändra sin situation.

Vi ställer oss något frågande till att inkomster till hemmavarande skolbarn över 21 år ska kunna beaktas vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd. På grund av rådande bostadsbrist i Stockholm är det många ungdomar som inte har möjlighet att flytta hemifrån. Vi ser här en risk i att dessa ungdomar kan komma att behöva försörja föräldrar som är i behov av ekonomiskt bistånd, vilket skapar en ännu större tröskel mellan dessa ungdomar och bostadsmarknaden.

Det är positivt att Socialnämnden ska kunna begära att den som erhåller försörjningsstöd ska delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet, men det är tveksamt varför detta endast ska kunna begäras under en begränsad tidsperiod.

§ 16. Remiss Rutavdrag för äldre (SOU 2020:52)

Dnr 1.6-652/2020

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2020-11-09.

Regeringen har beslutat att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att utreda möjligheterna att utvidga rutavdraget. I utredningens slutbetänkande behandlades frågan om en särskild ordning för rutavdrag för äldre. Uppdraget har omfattat att dels lämna förslag om en sådan ordning för äldre, dels analysera behovet och lämpligheten av en sådan ordning.

I utredningen föreslås dock inte en särskild ordning för rutavdrag för äldre utan att detta kompletteras med tjänster som enbart äldre personer har rätt till. Tjänsterna som föreslås är sällskap, matlagning och bakning samt rastning och passning av sällskapsdjur. Därtill bör möjligheterna till rutavdrag utvidgas för arbete som avser tillsyn av bostad och trädgårdsskötsel.

Äldreförvaltningen ställer sig positiv till förslaget att ingen särskild ordning för rutavdrag för äldre personer ska gälla. Dels för att det är svårt att definiera gränsen för äldre men också för de svårigheter det skulle innebära att kombinera dessa förändringar med andra lagar.

Förvaltningen kan se vissa positiva effekter av förslaget avseende de äldre som har behov av de nya tjänster som föreslås ingå i rutavdraget. Förslaget bör inte innebära några ytterligare kostnader för staden, möjligen kan kostnaderna minska något om det finns områden där hemtjänst och rutavdrag överlappar varandra.

Slutligen anser äldreförvaltningen att det är värt att bevaka om andelen rutavdrag för omvårdnad ökar i och med att rutavdraget kommer att höjas till 75 000 kronor. Om omvårdnad bedrivs av företag som inte innehar tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg (IVO) kan det uppstå vissa gränsdragningsproblem gentemot Socialtjänstlagen.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottnér (KD) föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med förvaltningens förslag.

Vice ordföranden Mirja Räihä m.fl. (S) lade fram ett eget förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med detta.

Ledamoten Robert Mjörnberg m.fl. (V) lade fram ett eget förslag till beslut och föreslog att nämnden skulle besluta i enlighet med detta.

Beslutsgång

Ordföranden Erik Slottnér (KD) ställde de tre förslagen mot varandra och fann att nämnden beslutat i enlighet med förvaltningens förslag.

Reservationer

Vice ordföranden Mirja Räihä m.fl. (S) reserverade sig mot beslutet till förmån för deras eget förslag till beslut enligt följande:

Sammantaget anser utredningen inte att det vore lämpligt att införa ett särskilt rutavdrag för äldre, vilket vi instämmer med. Vi anser att det skulle vara fruktansvärt dyrt, ineffektivt och

fördelningspolitisk ojämlikt. Enligt myndigheten Tillväxtanalys kostar varje rut-jobb cirka tre jobb inom hemtjänsten. De som nu har ett rut-jobb skulle alltså inte bara kunna vara sysselsatt utan vara tre gånger så många till samma kostnad givet att motsvarande belopp gick till kommunen i stället för skattesubvention till de redan välbeställda.

Rut-tjänster fungerar idag på många håll som en slags ojämlik konkurrent till hemtjänsten. Enbart privata utförare får erbjuda skattesubventionerade tilläggstjänster med rutavdrag. För oss socialdemokrater är det viktigt att de resurser som idag går till skatteavdrag istället ska gå till satsningar på generell välfärd, bättre anställningsvillkor, fler anställda och mer tid med den enskilde. Högre kvalitet handlar också om att säkra de äldres inflytande över hemtjänsten, såväl som över äldreomsorgen i stort.

Det största problemet med rutavdraget är att hjälpen fördelas efter plånbok istället för behov. Din egen ekonomi avgör dina förutsättningar att köpa rut-tjänster och göra skatteavdraget. Om vi tittar på i vilka kommuner rutavdrag nyttjas mest bland äldre över 65 år är det för år 2020 Danderyd, Båstad, Vellinge, Höganäs och Lidingö. Minst används det bland de äldre i Dorotea, Arjeplog, Berg, Åsele och Vindeln. I den geografiska spegeln speglas också inkomstskillnader. Fler äldre med höga än låga inkomster använder rutavdrag, även om skillnaderna i inkomst är lägre än för befolkningen i helhet. Nästan hälften av skattesubventionerna genom rutavdrag går idag till den rikaste tiondelen av befolkningen, vilket ökar ojämlikheten. Samtidigt som äldreomsorgen ofta går på knäna i många kommuner spenderas årligen över 5 miljarder på rutavdraget. Det är resurser vi ser skulle göra mer nytta i välfärden.

Idag använder sig bara var femte person i åldern 65 plus av rutavdraget, vilket kan förklaras med att många äldre inte har råd. En tredjedel av befolkningen över 65 år har garantipension och av dessa är majoriteten kvinnor. Sju av tio av Kommunals medlemmar kommer att gå i pension som fattigpensionärer.

Ledamoten Robert Mjörnberg m.fl. (V) reserverade sig mot beslutet till förmån för deras eget förslag till beslut enligt följande:

Vänsterpartiet anser att Rutavdrag för äldre på ett övergripande plan förstärker ojämlikheten och det är glädjande att inte heller utredningen föreslår detta. Det är vår mening att Sveriges invånare skall känna trygghet, omsorg och värdighet när man blir äldre. Ett land som säger sig ha råd med skatteavdrag för

städning i hemmet för friska personer, måste även ha råd med en värdig äldrevård som rymmer både promenader i solen och personal som har tid att utföra sitt viktiga arbete. Vi delar förvaltningens syn helt och hållet kring att rutavdragen inte bör kopplas till något specifikt behov en äldre har, däremot går vi längre i vår analys av Rut-tjänster som en helhet och ser den snedvridande aspekten utifrån ett jämlikhetsperspektiv som den huvudsakliga kritiken mot själva reformen.

Vänsterpartiet vill utveckla framtidens äldreomsorg och menar att utbredningen av Rut-tjänster förstärker ojämlikheten bland äldre och motverkar detta. Vi menar att subventioner av denna art utestänger stora grupper av äldre och pensionärer och på ett cyniskt och träffsäkert vis. Det är förvisso en väldigt precis politik, men i en riktning vi inte önskar, att stärka de som är bättre bemedlade på det stora flertalets bekostnad.

Rut-tjänster bidrar också till en snedvriden konkurrens mellan offentliga och privata utförare, då de sistnämnde har rätten att erbjuda skattesubventionerade tilläggstjänster utöver det som socialtjänstlagen kallar ”skälig levnadsnivå, med Rut-avdrag, till den äldre som har råd att bekosta detta. Detta får kommunerna inte göra. Vi delar inte förvaltningens i huvudsak positiva ingångspunkt till de tillägg i lagstiftningen avseende tillägg för tjänster såsom; Sällskap, matlagning och bakning, enklare tillsyn av bostaden, trädgårdsskötsel samt rastning och passning av husdjur. Anledningen till detta är att vi ser det som ytterligare punkter där en gräns går mellan de som kan betala för extra tjänster och de som inte har de ekonomiska förutsättningar till det.

Det är vår mening att fokus för att förbättra äldreomsorgen borde läggas på ett helt annat ställe. Den absoluta förutsättningen för en värdig och trygg äldreomsorg börjar med att vi stärker villkoren för personalen, där bra bemanning, stärkande av kompetensen och en bra arbetsmiljö är faktorer som vi vet skulle öka kvaliteten.

2020 har präglats på alla plan av den pågående pandemin och med detta i färskt minne anser vi att det är direkt oansvarigt att premiera politik i detta spår, när vi samtidigt vet att personalen går på knäna. En statlig utredning som släpptes tidigare i år konstaterar dessutom att en höjning och utökning av Rut-tjänster förväntas leda till försumbara effekter på sysselsättningen. Dessutom visar beräkningar att en utökning av

Rut-tjänster skulle kunna öka kostnaderna med över 1 miljard kronor, vilket skulle räcka till 2000 fler undersköterskor i ett år. Det skulle vara en väsentligt mycket rimligare prioritering.

§ 17. Anmälan av rapportering av ej verkställda beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen, kvartal 3 år 2020

Dnr 4.1-323/2020

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden överlämnar förvaltningens anmälan med sammanställning av stadsdelsnämndernas rapportering av ej verkställda beslut för kvartal 3 år 2020 till kommunfullmäktige.

Ärendet

Äldreförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat 2020-11-06.

I enlighet med socialtjänstlagen är kommunerna skyldiga att kvartalsvis rapportera alla gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen som inte verkställts inom tre månader. Rapportering ska ske till tillsynsmyndigheten IVO samt kommunens revisorer. Socialnämnden ska lämna en statistikrapport till kommunfullmäktige över de beslut som har rapporterats som ej verkställda.

I ärendet redovisas de ej verkställda beslut som stadsdelsnämnderna har rapporterat till IVO, revisionskontoret och äldreförvaltningen avseende kvartal 3 år 2020. Vid periodens slut fanns totalt 587 beslut som var fortsatt ej verkställda. Majoriteten av besluten, framför allt hemtjänst och dagverksamhet, avser avbrott i verkställigheten då enskilda har avstått sitt beviljade bistånd på grund av pandemin. Det fanns flertalet ej verkställda beslut om särskilt boende där den enskilde tackat nej till erbjudanden om plats, bland annat på grund av oro för att smittas av Covid-19.

Förslag till beslut

Ordföranden Erik Slottner (KD) föreslog att nämnden skulle besluta att lägga ärendet till handlingarna.